

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/27178,Konferencja-naukowa-Archeologia-totalitaryzmu-Slady-represji-1939-1956-Lodz-1718-.html>
01.03.2026, 06:36

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Archeologia totalitaryzmu. Ślady represji (1939-1956)” - Łódź, 17-18 października 2013

17.10.2013

W dniach 17-18 października 2013 r. staraniem Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi w hotelu Grand w Łodzi odbyła się konferencja naukowa pt. „Archeologia totalitaryzmu. Ślady represji (1939-1956)”. Współorganizatorzy przedsięwzięcia: Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział w Łodzi oraz Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

* * *

W ostatnich latach coraz intensywniej podejmowane są projekty naukowe, których celem są poszukiwania i badania śladów represji nazistowskich i komunistycznych. Ich wspólną cechą jest wielopoziomowa współpraca badaczy terenowych z prokuratorami i historykami z Instytutu Pamięci Narodowej. Na styku różnych dyscyplin naukowych tworzy się dziedzina wiedzy i badań nazywana *archeologią totalitaryzmu*, która w tym roku stała się tematem konferencji naukowej w Łodzi.

Celem spotkania było omówienie, na bazie wybranych projektów badawczych, aktualnego stanu wiedzy o miejscach odosobnienia, straceń, zagłady oraz pochówku na terenie Polski względnie Europy Środkowo-Wschodniej, w okresie szczytowego nasilenia totalitaryzmu nazistowskiego i komunistycznego w latach 1939-1956. Organizatorom zależało na tym, aby szczegółowa tematyka wystąpień była pretekstem do szerokiego i podsumowującego przedstawienia śladów represji totalitarnych oraz sposobów ich badania i interpretacji przez naukowców.

Intencją organizatorów konferencji było także stworzenie forum wymiany doświadczeń w zakresie metod stosowanych przy poszukiwaniach, analizach i interpretacjach śladów represji. Zaproszono reprezentantów różnych dyscyplin naukowych, takich jak archeologia, historia, antropologia kulturowa, antropologia fizyczna, medycyna sądowa, oraz organów wymiaru sprawiedliwości.

PROGRAM

17 października 2013 r. (czwartek)

Ślady represji nazistowskich i komunistycznych w okresie II wojny światowej

09.30-09.40   powitanie uczestników

● 09.40-10.20

dr Waldemar Grabowski (Biuro Edukacji Publicznej, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa),
Represje niemieckie i sowieckie w okresie II wojny światowej

● 10.20-10.40

dr Piotr A. Nowakowski (Instytut Archeologii, Uniwersytet Łódzki), *Badania archeologiczne śladów zbrodni nazistowskich na terenie dawnego poligonu na Brusie w Łodzi*

● 10.40-11.00

dr Olgierd Ławrynowicz (Instytut Archeologii, Uniwersytet Łódzki), *Niemieckie zbrodnie nazistowskie w lasach podłódzkich. Weryfikacje archeologiczne miejsc pamięci*

● 11.00-11.20 dyskusja

11.20-11.40 przerwa kawowa

● 11.40-12.00

prof. dr hab. Andrzej Kola (Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Badania archeologiczne na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Bełżcu*

● 12.00-12.20

dr Łucja Pawlicka-Nowak (Muzeum Okręgowe w Koninie), *Badania archeologiczne na terenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem*

● 12.20-12.40

dr hab. Małgorzata Grupa (Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), mgr Magdalena Majorek (Archeo-Gleb), *Auschwitz II Birkenau: wyniki badań archeologicznych infrastruktury obozowej zwierciadłem warunków życia więźniów*

● 12.40-13.00

mgr Wojciech Mazurek (SUB TERRA Badania Archeologiczne), dr Joram Haimi (Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem w Jerozolimie), *Badania archeologiczne na terenie byłego obozu zagłady Żydów w Sobiborze*

● 13.00-13.20

dr Michal Rak (Katedra Archeologii, Uniwersytet Zachodnioczeski w Pilźnie), *Válečné oběti - pochody smrti, hromadné hroby a hřbitovy v západočeském pohraničí a jejich výzkum* (Ofiary wojny - badania marszów śmierci, zbiorowych grobów i cmentarzy na pograniczu zachodnioczeskim)

● 13.20-13.40 dyskusja

13.40-14.00 przerwa kawowa

● 14.00-14.20

dr hab. Andrzej Krzysztof Kunert (Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa), *Upamiętnianie miejsc zbrodni przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa*

● 14.20-14.40

prof. dr hab. Marian Głosek (Instytut Archeologii, Uniwersytet Łódzki), *Badania archeologiczne sowieckich zbrodni komunistycznych w Katyniu i Miednoje w Rosji*

● 14.40-15.00

prof. dr hab. Andrzej Kola (Instytut Archeologii, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), mgr Mieczysław Góra (Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi), *Archeologiczne badania grobów polskich ofiar na tajnych cmentarzyskach NKWD w Charkowie (Piatichatki) i w Kijowie (Bykownia)*

● 15.00-15.20 dyskusja

18 października 2013 r. (piątek)

Ślady represji komunistycznych w latach powojennych

● 09.00-09.40

prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk),

Represje komunistyczne w Polsce w latach 1944-1956

- 09.40-10.00

dr Joanna Żelazko (Biuro Edukacji Publicznej, Instytut Pamięci Narodowej, Łódź), *Losy skazanych na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi*

- 10.00-10.20

dr Krzysztof Latocha (Biuro Edukacji Publicznej, Instytut Pamięci Narodowej, Łódź), *Poszukiwanie ofiar zbrodni komunistycznych w Łódzkiem*

- 10.20-10.40 dyskusja

10.40-11.00 przerwa kawowa

- 11.00-11.20

dr hab. Krzysztof Szwagrzyk (Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa), *Poszukiwanie miejsc pochówków ofiar terroru komunistycznego w Polsce - program badawczy IPN*

- 11.20-11.40

dr n. med. Andrzej Ossowski (Katedra Medycyny Sądowej, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie), dr hab. Krzysztof Szwagrzyk (Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa), dr n. med. Łukasz Szleszkowski (Katedra Medycyny Sądowej, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu), dr n. med. Tomasz Kupiec (Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie), *Polska Baza Genetyczna Ofiar Totalitaryzmów - identyfikacja ofiar pochowanych na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie*

- 11.40-12.00

dr Paweł Konczewski (Instytut Archeologii, Uniwersytet Wrocławski), *Groby ofiar stalinizmu na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu w świetle źródeł archeologicznych*

- 12.00-12.20

doc. dr Pavel Vařeka (Katedra Archeologii, Uniwersytet Zachodnioczeski w Pilźnie), *Možnosti archeologického výzkumu komunistické totality v českých zemích* (Stan i perspektywy badań archeologicznych nad reżimem komunistycznym na terenie Czech)

- 12.20-12.40 dyskusja

12.40-13.00 przerwa kawowa

Archeologia totalitaryzmu w perspektywie interdyscyplinarnej

- 13.00-13.20

dr Tomasz Łabuszewski (Biuro Edukacji Publicznej, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa), *„Śladami zbrodni” - prezentacja książki*

- 13.20-13.40

dr Wiesław Lorkiewicz (Katedra Antropologii, Uniwersytet Łódzki), *Rola antropologa w badaniach miejsc i szczątków ofiar zbrodni totalitarnych*

- 13.40-14.00

prof. dr hab. n. med. Jarosław Berent, dr hab. n. med. Renata Jacewicz, dr n. med. Katarzyna Bąbol-Pokora, mgr inż. Ewelina Dębska (Zakład Medycyny Sądowej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi), *Współczesne metody identyfikacji szczątków ludzkich*

- 14.00-14.20

mgr Mikołaj Smykowski (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Antropologia wobec doświadczenia wojny. Kulturowa biografia krajobrazu jako źródło wiedzy o przeszłości*

- 14.20-14.40

mgr Małgorzata Wosińska (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Antropologia wobec doświadczenia wojny. Wywiad biograficzny jako narzędzie pracy ze świadkiem zdarzeń traumatycznych*

- 14.40-15.00 dyskusja i podsumowanie konferencji

Foto: Marzena Kumosińska

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Łódź

Pierwszą sesję poprowadziła dr Joanna Zelazko (naczelnik OBEP IPN w Łodzi)

W pierwszym rzędzie od prawej Mariusz Goss, dyrektor Biura Informacji i Komunikacji Społecznej UMŁ, Zbigniew Kręcisz, p. o. dyrektor Biura Ochrony Informacji i Bezpieczeństwa Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi

W pierwszym rzędzie dr Waldemar Grabowski (BEP IPN Warszawa), za nim Paweł Kowalski (OBEP IPN w Łodzi)

Z lewej dr Michał Rak (Katedra Archeologii, Uniwersytet Zachodniopomorski w Szczecinie)